

MARTALAUS (5) *sb m*

martalaus (2), **martalauz** (2), **martalas** (1); martalaus : martalauz : martalas *BielKron* (1:-:1), *BielSpr* (1:2:-).

mar- (3), mār- (2); mar- : mār- *BielKron* (1:1), *BielSpr* (2:1); -ta- (3), -tā- (2); -ta- *BielKron* (2); -ta- : -tā- *BielSpr* (1:2); -lāu- *BielSpr* (3), -lau-, -la- *BielKron* (2).

pl N martalausy, martalauzy (2). ◊ *A* martalausy, martalauzy (2). ◊ *N a. A a. I* martalasy (1).

Sł stp, Cn, Linde brak.

*Członek specjalnych formacji wojskowych w Turcji XVI włożonych z najemnych poddanych chrześcijańskich, często bardzo rozpasanych; stąd potocznie ‘rabuś, złodziej, rozbójnik’ (z tur. martalos ‘zbrojny, żołnierz’, stąd węg. martalóz ‘żołnierz turecki, rozbójnik, złodziej’). Bielski nazywa tak również bitnych, pieszych żołnierzy rekrutujących się ze zróżnicowanej narodowościowo ludności Półwyspu Bałkańskiego lub traktuje omawiany wyraz jako nazwę etniczną (5) : Máchometh Sędziak Biłagrodzki [...] pośłał o pomoc/ przyciągnęło kniemu [...] piezszego też ludu niemáło zwłászczá gornego/ Haydukow/ ktore Turcy zowá Martáláfy/ po Słowieńfku Vfkácy *BielKron* 309; Martalauzy fą Słowacy *BielSpr* 53 marg.*

*W połączeniu szeregowym (1): Piezszego Ludu nie bywa z ich Narodu [węgierskiego] lecz s poŧronnego/ ále Cakłowie/ Hayducy/ Márthalauŧy/ Słowacy/ cí fą bárzo fkcoczni piezŧo *BielSpr* 66.*

*Szereg: »szpieg i (albo) martalaus« (2): [Amurat] pośłał pierwey fŧpiegi álbo Mártaaláufy ktorzy ludzi biorá ku wiwiedzeniu co fie w źiemi dzieie. *BielKron* 249; [Kozacy] Szpiegi máią ze wŧzech ftron y Mártaalauzy/ gdzie leży woŧfko nieprzyácielfkie albo ciągnie/ wŧzyfthko wiedzá przes nie. *BielSpr* 53.*

Synonimy cf MARTAHUZ.

Cf MARTAHUZ

MM